

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**TRACTATVS|| DE CON-||FESSIONIBVS MA=||LEFICORVM ET
SAGA-||RVM SECVNDÒ RECOGNI||tus, & auctior redditus.||
An, & quanta fides ijs adhibenda sit?||**

Binsfeld, Peter

Avgvstae Trevirorvm

VD16 B 5530

Qvaestio I. An malefici sic dicti à vulgo, ob facinorum magnitudinem,
morte sint affiendi?

urn:nbn:de:hbz:466:1-41113

QVAESTIO I.

An malefici sic dicti à vulgo, ob facinororum magnitudinem, morte sint afficiendi?

QVAESTIO hæc hoc tempore solemnis est, cum ob frequentiam maleficiorum dubium quandoq; in casibus occurrentibus incidat, maximè cum non omnes malefici sint pares in malitia. Ante resolutionem quædam sunt prænotanda.

Primum notabile. Secundum legem diuinam & humanam, pœna est commensuranda delicto & culpæ. Deuteron. 25. Iuxta mensuram delicti, erit plagarum modus. can. Non afferamus. 24. q. 1. cap. Sicut dignum, de homicid. & cap. Fœlicis, de pœnis in 6. & L. Respiciendum. ff. de pœnis. & L. 1. §. Sed & qui. ff. de abigeis.

Secundum. Delictum tanto grauius est, quanto dignior persona, in quam peccatur. S. Thom. 1. 2. q. 73. artic. 9. S. Antonin. 1. part. tit. 9. §. 1. cap. 1. & alij alibi. cap. 1. de calumniat. cap. Cum illorum. de senten. excommunicat. Institut. de iniurijs. §. Atrox. Ex quo fundamento, cæteris paribus, grauiora sunt peccata, quæ in Deum committuntur illis, quæ in homines. cap. Vergentis, de hæret. & in Authen. Gazaros. in C. eod. tit. Hinc deducitur, quod abnegatio Dei, idololatria, præuaricatio, Apostasia, hæresis, sortilegium, diuinatio, incantatio

tatio, & similia, sunt grauissima peccata, & referuntur ad crimen læsæ maiestatis diuinæ.

Tertium. Est differentia inter hæresin propriè dictam, & crimen maleficorum: quia hæresis simplex peccatum est, nec tam multa alia inuoluit: at maleficium colluies peccatorum comitatur, vt ex dictis clarum est. Sic communiter malefici incidunt in pœnam multorum criminum. Participant vt plurimum cum hæreticis in aliquo: longè tamen eos malitia superant in alijs. Ex hac causa non est eadem causa cognitionis & pœnæ. Si nihil aliud maleficium haberet, quàm hæresis crimen, nullo modo cognitio eius ad iudicem secularem spectaret: cum autem diuersa habeat adiuncta, misti est fori, & est locus præuentioni, nisi consuetudo alibi aliud obtineat.

Prima Conclusio. Malefici sic dicti à vulgo, ob facinorum magnitudinem, secundum legem diuinam & humanam, morte sunt mulctandi.

PROBATVR primò ex lege diuina. Exod. 22. Maleficos non patieris viuere. Glossa ibidem, (Maleficos) qui præstigijs magicæ artis & diabolicis figmentis agunt. Glossa alia interlinearis. Maleficos, id est, cooperatores & adiutores Diaboli. Raban. ibidem Maleficos appellat illos, qui præstigijs magicæ artis,

artis, ac diabolicis figmentis causas agunt, & ab vno Deo, qui est auctor omnium bonorum auertere fatagunt, quos ultra valere ad hominum perniciem, lex non patitur, sed magis extinguere iubet. Nicolaus Lyranus, Maleficos non patieris viuere: in Hebreo dicitur: Sortilegam non patieris viuere: & licet exprimat mulierem tantum, tamen intelligitur de homine sortilego, sicut exprimit translatio nostra: sed Scriptura exprimit id, quod communius est, scilicet quod mulieres sint sortilegæ. Ponitur autem hæc lex inter eas, quæ reprimunt concupiscentiam carnis: Quia sortilegia frequenter fiunt in his, quæ spectant ad actum carnis. Dionysius Carthusianus accedit ad has expositiones. Sed Hugo Cardinalis in illum locum aptè ad materiam hanc loquitur: Maleficos vocat non quoslibet intentos criminibus, sed præstigiatores, hariolos, magos, inspectores peluis, vel gladij, inuersores psalterij, carminatores, qui scilicet carminibus diabolicis vtuntur. Omnia enim ista sūt contradicente Domino, & Sacra Romana Ecclesia, & sacris canonibus. Hos sequuntur Nicolaus Iaquerius cap. 22. in flagello fascinatorum. Ioannes Trittemius in tract. de reprobis. Barthol. Spineus de strigibus cap. 3. Malleus maleficarum, Bernard. Bafinus de artibus magicis, 10. Conclus. Martinus Arles in tractat. de superstitionibus, numero 102. Latè & doctè Tho

Thomas Erast. in dialogo de Lamijs. Ample-
ctitur eandem expositionem Iuris periti. Tro-
ilus Maluetius in tractat. de fortibus, num. 17.
Martin. Nauar. in manuali Confessar. cap. II. n.
28. Damhauder. in pract. crim. cap. 61. nu. 137.
Iacob. Menoch. de arbitr. Iud. qq. cas. 388. n. 16.
copiosè. Ioan. Bodinus in confutat. opinionis
Ioannis VVieri, & alij alibi.

Contra communem Patrum & Doctorum
sententiam obijcit Ioan. VVierus, nec vult
ita intelligi textum in Exod. 22. sed veneficos;
quia textus græcus habet *φαρμακός*, quod
signat veneficos, qui veneno naturali occi-
dunt, & non arte magica vtuntur. Sed valdè
malè VVierus aduertit, cùm non solùm a-
pud Græcos, sed etiam apud Latinos, vt supra
etiam significatum est, nomen veneni & ve-
neficij etiam magicis artibus conueniant. Sic
Sancti Patres nomen (veneficos) maleficis
attribuunt. S. Hieronymus, qui teste Au-
gustino 18. de Ciuitate Dei cap. 43. & ipsa ex-
perientia, trium linguarum peritissimus fuit,
vbique nomen græcum *φαρμακός*, vertit male-
ficus, vel maleficos, secundum inflexionem
nominis, vt patet ex locis paulò post citan-
dis. Sic etiam ad magos & maleficos transtert
Philo Iudæus in lib. de specialibus legibus,
cuius verba ad longum adduximus in expli-
catione primæ L. huius tituli. S. Augustin. de
Ciuitate Dei lib. 21. cap. 6. Si magorum opera,
quos

quos nostra scriptura veneficos & incantatores vocat, in tantum Dæmones extollere poterunt, &c. Quæro hîc ubi nostra scriptura magos vocat veneficos & incantatores, nisi in d. loco Exodi, & similibus: secundum interpretationem LXX. interpretum? Eodem modo Isychius in Leuit. cap. 19. in illa verba. Non declinetis ad magos, nec ab Ariolis aliquid sciscitemini, vt polluamini per eos. Septuaginta autem edunt, ait: Non sequimini ventri- loquos, & veneficis non adiungamini, &c. Et paulò post, vt eius mens intelligatur, quid per veneficos intelligat, subdit: pessimum est etiam, & veneficis adherere: quia Dæmonum inimicorum nobis, & pestilentium nomina dicunt. Qui etsi ad breue tempus, vt in errorem mittant, videtur operari aliquid, quod ad corporalem sanitatem vile & paruum, quale etiam imperiti medici operari possunt: veruntamen nec hoc vt boni, neque vt bene volentes hominibus, operantur, sed in seruitutem illos redigere, & à Deo separare cupientes. Ad eundem sensum interpretatur in cap. 20. Leuitic. lib. 6. His addo, si quod obscurum esset exponendum in facris literis, quod tamen minimè in hoc loco est, id foret exponendum secundum similia loca Scripturæ. Sed in similibus locis accipitur in sensu à Patribus declarato: Ergo. Probatum assumptum, Exod. 7. vtitur Scriptura eodem

eodem verbo, quo cap. 22. Sed ibi accipi-
 tur pro magis cooperantibus Dæmonis, vt
 clarè patet ex textu, qui sic habet. Vocauit au-
 tem Pharaon sapientes & maleficos, & fecerunt
 etiam ipsi per incantationes Aegyptiacas & ar-
 cana quædam similiter. In quo loco quis non
 videt per maleficos, quos textus græcus *φαρμακῆς*
μακῆς appellat, id est, veneficos, non intelli-
 gios qui naturali veneno, & modo inficiunt,
 sed solum per incantationes & arte diabolica,
 ad mentem Sanctorum Patrum? Et iterum
 circa finem capituli. Feceruntq; similiter male-
 fici Aegyptiorum incantationibus suis, & cap.
 8. Fecerunt autem malefici per incantationes
 similiter, eduxeruntq; ranas, super terram Ae-
 gypti. Et iterum in eodem cap. Feceruntq; si-
 militer malefici incantationibus suis, vt edu-
 cerent cyniphes, & non potuerunt: & dixerunt
 malefici ad Pharaonem. *Digitus Dei est hic.*
 In quibus locis omnibus patet, quod nomen
 græcum sicut etiam latinum, non physicè ac-
 cipitur, sed pro veneficis, qui arte Dæmonis &
 magica ranas educebant. Idem patet ex alijs lo-
 cis. 2. Paralip. cap. 23. Ezechias transire fecit fi-
 lios suos per ignem, &c. obseruabat somnia,
 sectabatur auguria, maleficis artibus infer-
 uiebat, habebat secum magos & incantato-
 res. Hierem. 27. Vos ergo nolite audire pro-
 phetas vestros, & diuinos, & somniatores, &
 augures, & maleficos. Daniel. 2. Præcepit rex

vt conuocarentur arioli, & magi, & malefici, &
 Chaldæi, vt indicarent regi somnia. Esaiæ 47.
 Venient tibi duo hæc subitò in die vna, liti-
 litas & viduitas. Vniuersa venerunt super te,
 propter multitudinem maleficorum tuorum,
 & propter duritiam incantatorum tuorum
 vehementem. In his locis scripturæ alijsque,
 quæ adferri possent, vt clarum est ex antece-
 dentibus & comitantibus, circumstantijsque
 adiunctis, per nomen *φαρμακός*, non intelli-
 gitur is, qui veneno Physicè vtitur, sed arte
 diabolica, cùm tamen idem nomen ubique
 ponatur, mutatis tantum mutandis, secun-
 dum declinationem. Quare vim infert literæ,
 qui contra totius Ecclesiæ & Patrum consen-
 sum vnanimem, dictum locum, Exod. 22.
 aliter explicat. Accedit quod hebræi sermonis
 periti exponunt: Sortilegam, vel præstygiatri-
 cem non sines viuere. Eadem Conclusio pro-
 batur alijs scripturæ locis. Deuter. 18. Nec in-
 ueniatur in te, qui lustret filium suum, aut
 filiam ducens per ignem: aut qui ariolos sci-
 sciteretur, &c. nec sit maleficus nec incantator,
 &c. omnia enim hæc abominatur Dominus,
 & propter istiusmodi scelera delebit eos in in-
 troitu tuo, & Deuter. 13. Dominus præcipit
 iudici, vt falsum prophætam & somniatorem,
 seducentem populum post Deos alienos, sine
 mora interficiat, & filios Belial cum asseclis
 igni & gladio persequatur. Hieremiæ 50. Gla-
 dius

dius ad Chaldaeos, ait dominus, Gladius ad
 diuinos. 4. Reg. 1. cap. Ochozias, quia consuluit
 Beelzebub Deum Accaron, super infirmitate
 sua, mortuus est, iuxta sermonem Domini. 1.
 Paralip. cap. 10. Saul mortuus est, quia Phyto-
 nissam consuluerat, nec sperauerat in Domino
 1. Reg. c. 28. Saul adhuc memor præcepti Do-
 mini, abstulit magos, & hariolos de terra, & in-
 terfecit eos, & ibidem Phytonissa mutato ha-
 bitu: Tu scis quanta fecerit Saul, & quomodo
 eraserit magos & ariolos de terra. Quare ergo
 insidiaris animæ meæ ut occidar?

Secunda pars Conclusionis, quantum ad L.
 humanam & ciuilem, constat ex hac L. & ex L.
 Nemo & L. Nullus. L. Multi. & L. Etli excepta.
 eod. tit. & DD. iuris ciuilis in has leges. Azo. in
 summa eod. tit. Bonifac. de Vitalinis in tract.
 de maleficijs, in tit. de sortilegis & mathemat.
 Panormit. in cap. 1. de Sortileg. Hostiens. in
 summa eod. tit. §. Quæ sit pœna. Ioan. ab Ana-
 nia ibid. Paul. Grilland. lib. 2. de sortileg. q. 11.
 num. 11. Damhauder. loco citato, Menoch. de
 arbitr. iudic. qq. cas. 288. num. 5. &c. Approbat
 has leges, quantum ad pœnas, S. Augustin. lib.
 8. de Ciuit. cap. 19. Vnde argumentatur ali-
 quam vim inesse arti magicæ. Cur enim, in-
 quit, tam grauitè ista plectuntur seueritate
 legum, si opera sunt numinum colendorum.
 An forte istas leges Christiani instituerunt,
 quibus artes magicæ puniuntur? secundum

Q 9 3

quem

quem alium sensum, nisi quod hæc maleficia generi humano perniciofa esse non dubiū est?

Dubium hîc incidere potest, *An malefici & saga, de quibus nunc loquimur, sint morte affiendi, etiam si hominem, equum, vaccam non interfecerint, sed tantum in congregatione, aut cursu fuerint? pro resolutione, sit*

Secunda Conclusio. *Malefici & saga, de quibus nunc agimus, etiam si damna nemini in exterioribus intulerint, si in conuentu fuerint, nocturnas congregationes frequentauerunt, & alia exercuerunt, qua communiter ibi fieri solent, secundum legem diuinam & humanam iuste morte afficiuntur.*

*Prima
pars probatur.*

PROBATVR Conclusio. Primò, quantum ad legem diuinam. Exod. 22. Maleficos non patieris viuere. Malefici autem, vt ex dictis constat, appellantur, qui præstigijs magicæ artis & diabolicis figmentis causas agunt, Deo abrenunciant, & ad diaboli castra declinant. Sed qui ad nocturnos conuentus veniūt, omnes tales sunt. Quia nullus ad talem locum venit, qui in primis Deo non abrenunciauerit & cum Dæmone pactum inierit, vt omnium, qui tam infaustam artem exercent, confessio- nibus discimus.

Secun-

Secundò: Idololatræ, secundum legem diuinam, mortem merentur. Exod. 30. & 32. Deuteron. 13. & 27. & alibi. Quæ autem natio vnquam tam grauem idololatriam commisit, ac nostri malefici committunt, qui Deo vero relicto, Dæmoni obedientiam, honorem, ac cultum impendunt. Iudæi ac gentiles, si quam idololatriam exercebant, id faciebant, quia idolis ligneis, aut lapideis diuinitatem aliquam inesse credebant. At nostri malefici & sagæ scienter ac prudenter ei honorem, obedientiam & cultum Deo debitum impendunt, quem Dæmonem cognoscunt. Quid enim aliud in suis nocturnis conuentibus faciunt, quàm Dæmoni famulatum præstant, & honorem impendunt? Qui eos idololatriam committere dubitant, recogitent, an non populus Hæbræorum idololatriam commiserit, quando coram vitulo lusit, choros duxit, edis & bibit? quid aliud malefici in nocturnis conuentibus coram Dæmone faciunt? ipsum certis diabolicis ritibus honorant, ludunt, choreas ducunt, edunt & bibunt. Et si Moyses hoc factum populi capitale non duxit, quomodo ergo viginti tria milia hominum occidit, vt Scriptura testatur?

Tertiò: secundum legem diuinam, qui consulit diuinos, magos & incantatores, mortem meretur. Leui. 20. Anima, quæ declinauerit ad

rit ad magos & ariolos, & fornicata fuerit cum eis, ponam faciem meam contra eam, & interficiam illam de medio populi mei: ergo multo magis ipse magus, aut maleficus mortem meretur, quia ipse utitur diaboli opera. Sed non apparent in conuentibus nostri malefici nisi iam declinauerint ad Dæmones, & fornicati fuerint cum eis: ergo secundum legem diuinam, hoc titulo, mortem merentur.

Quartò: Secundum legem Dei mortem meretur, qui cum iumento coierit, ex Exod. 22. quæ lex statim subiungitur legi de pœna maleficorum. Sed grauius est cum Dæmonem veneram exercere.

Quintò: lege diuina blasphemus lapidibus obruitur, & morte plectitur. Leuit. 24. Educ blasphemum extra castra, & ponant omnes, qui audierunt, manus suas super caput eius, & lapidet eum populus vniuersus. Et ad filios Israel loqueris. Homo qui maledixerit Deo suo, portabit peccatum suum, & qui blasphemauerit nomen Domini, morte moriatur, lapidibus obruet eum omnis multitudo populi. Quanta autem sit blasphemia maleficorum in Deum, Beatissimamq; Virginem, &c. nemo est qui ignoret, nisi tam fœlix sit, quod de hoc infœlicissimo hominum genere nihil unquam audiuerit.

Probatur nunc, quantum ad secundam partem, quod secundum legem civilem & rectam rationem etiam Conclusio locum habeat.

*Probatio
Conclusio-
nis quantum
ad leges
civiles.*

Primò: Malefici nostri sunt Apostatæ. Apostatæ autem puniuntur ultimo supplicio, sicut etiam hæretici. Hostiensis & Panormitanus in cap. 1. de Apostat. Damhauder. loco cit. num. 43. Quod autem apostatæ sint, patet. Discedunt enim à vero Deo, & Diabolum sequuntur.

Secundò: Qui paganorum ritus & sacrificia exercent, ultimo supplicio afficiuntur. C. de paganis & eorum sacrificijs. L. 1. & 2. & ibidem L. Nemo venerantis. Quid ergo merebuntur, qui non solum paganorum, sed diabolorum ritui & sacrificijs insistant?

Tertiò: Vita nostra est militia super terram. Huius autem militiæ duo sunt duces. Christus Electorum, & Sathan peruersorum, & inter hos duces eorumq; milites bellum est perpetuum, & odium vehementissimum. Duciamus autem supremo, Domino Deo, & Christo, nomina nostra dedimus, fidem addiximus, & obedientiam promissimus ante Baptismi suspensionem, quando quisq; nostrum interrogatus: Abrenuncias Sathanæ? & responsum. Abrenuncio. Et iterum: Et omnibus pompis eius? Abrenuncio. Et iterum: Et omnibus operibus eius? Abrenuncio. Et tum subsequitur.

Q 9 5 tur.

tur. Credis in Deum patrem omnipotentem, Creatorem cœli & terræ, &c. Et responsum, credo. Huius abrenunciationis, tanquam rei antiquissimæ, meminere sancti Patres, Dionys. Areopagita c. 2. Ecclesiast. Hierarchiæ, Basil. in lib. de Spiritu sancto cap. 27. Ambros. in lib. de ijs, qui mysterijs initiantur, c. 2. Orig. hom. 12. in numeros. Cyrill. Hierosolym. Catehesi 1. mystagogica. Tertullian. in lib. de corona militis, Raban. lib. 1. de instit. clericorum, & alij alibi. Ex qua renunciatione constat nos abrenunciassse Sathanæ, & eius operibus, & addidisse supremo Regi & duci fidem obedientiamq; cuius militiæ iura, fœdera ac signa suscepimus indicto continuo & perpetuo bello, regno Sathanæ. Nunc ad propositum. Qui in bello ad hostes aut fugit, aut vult transfugere, ultimo supplicio afficitur, secundum leges. L. Desertorem. §. Is qui ad hostes. ff. de re militari. L. Si quis aliquid ex metallo. §. Transfugæ. ff. de pœnis. Transfugæ ad hostes, aut secretorum nostrorum renunciatores, aut viui exurantur, aut furca suspendantur. Qua pœna ergo dignus erit, qui à Duce Christo, cui fidem dedit, & obedientiam promisit, fit transfuga ad crudelissimum omnium hostem Dæmonem? His accedit, quod secundum rigorem iuris militaris, miles si arma amisit, vel alienavit, capitis damnari potest. in d. L. Desertorem. §. Miles. Miles ergo Christi, qui abiicit, contemnit, &

nit, & conculcat armaturam Christi, & scutum fidei, in quo posset, si vellet, secundum apostolicam doctrinam, extinguere tela nequissimi aduersarij, quam merebitur pœnam?

Quartò : Secundum legem non solum diuinam, sed etiam ciuilem, blasphemus mortem meretur, vt est textus clarus in Authent. vt non luxurientur contra naturam, quam authent. Ioan. ab Anania cap. 2. de maledic. vehementer laudat, & magnificat: & ita affirmant & concludunt Doct. vt attestantur Damhaud. in pract. crim. c. 61. nu. 26. & Iul. Clar. li. 5. sent. §. Blasphemia nu. 3. Quæ tamen pœna hodiernis temporibus non seruatur, ob defectum religionis & iustitiæ, vt dicit Lucas de penna, in L. omnes. C. de delator. lib. 10. Seruanda autem esset huiusmodi pœna, si esset magna & enormis blasphemia, quæ ex deliberato, & doloso proposito procederet, vt Zasius lib. 1. consil. 19. annotat, & sic Boerius in decis. 301. aliquando practicum in nobilibus & doctis curijs tradit. Cogitet ergo Christianus quæ pœna digni sint malefici, qui non solum verbis, sed etiam facto maximas blasphemias in Deum, B. Virginem & Sanctos iaciunt vt placeant Dæmoniorum principi, cui magis probatur, qui maiora scelera perpetrat. Committitur enim blasphemia facto, vt docet Ludouic. de monte alto, in tract. de Reprobatione Sententiæ Pilati, num. 6. pro qua doctrina

Grina

strina faciunt quæ dicunt Franciscus Squillacensis de fide Cathol. cap. 15. & 16. & Ioan. Imolen. in Clem. 1. de vsur.

Quintò: Peccatum contra naturam, siue Sodomia, secundum ius ciuile etiam morte punitur, tam in agente, quam patiète. L. Cùm vir nubit in fœminam. C. ad L. Iuliam de adult. & in d. Authentica, vt non luxurientur contra naturam. 15. q. 1. can. Mulier. & 23. q. 5. can. Reos. §. Qui coierit. Et quamuis textus in d. L. Cùm vir nubit innuat pœnam gladij: consuetudine tamen receptum est, vt peccantes contra naturam, igne concrementur, vt docent Angel. in d. L. Damhauder in pract. crimin. cap. 96. num. 12. Iulius Clarus lib. 5. in §. Sodomia, & alij alibi. Quam consuetudinem sequitur Constitutio Criminalis Imperatoris Caroli V. in artic. 116. Quis igitur dubitat pœna mortis afficiendum eum qui hoc enormissimum peccatum non dubitat exercere cum spiritali creatura, quod omnia peccata carnis malitia & enormitate superat? Et confirmo. Si Iudæus Christianam carnaliter cognoscat, maximè accedente aliqua circumstantia augente malitiam, morte plectitur, secundum aliquorum Doctorum sententiam, quam etiam amplectuntur Constitutiones nouæ Mediolanensium, sub Rubrica de pœnis, cap. Iudæus, referente Menoch. lib. 2. de arbitr. Iudic. quæst. casu 290. idq; ob disparitatem cultus & infideli-

delitatem. Quāto maiorem meretur pœnam, qui cum Dæmone coit, vbi non solum naturarum diuersitas, sed etiam in nullo communicatio? De pœna Iudæi coeuntis cum Christiana, tractant ad longum Paulus Grilland. de pœnis omnifariam coitus. q. 12. Boërius in decis. 316. Menoch. doctè loco cit. Anthonius Gabriellus Roman. lib. 7. communium conclusionum, conclus. 21. Marsil. in cons. 101. incipiente, Illumina quæso. Alexand. in cons. 99. vol. 6. incip. Visa inquisitione formata contra Abraam. Oldradus de ponte, in consil. 333. incipien. Qualiter puniatur Iudæus cognoscens. Philip. Corneus lib. 1. cons. 114. incip. Licet primo aspectu. Canonistæ in cap. In nonnullis, cum Gloss. de Iudæis.

Sextò : Secundum leges humanas, qui crimen læsæ maiestatis humanæ committit, extremo supplicio afficitur. L. Quisquis. C. ad Legem Iuliam Maiest. & hæc communissima est sententia. Ergo multò magis, qui reus est læsæ maiestatis diuinæ. Quia grauius est diuinam, quàm humanam lædere maiestatem, cap. Vergentis. de hæret. & in Authentic. Gazaros. C. eodem tit. Sed nostri malefici sunt rei læsæ maiestatis diuinæ. L. Etsi excepta. infra eod. tit. id quod ratio euidentis demonstrat: declinant enim à partibus proprii sui domini & Regis, ad hostem regni, & cum eo pactum ineunt, contra proprium & summum suum principem.

pem, quod est de natura criminis læsæ maiestatis. Sed non sunt rei læsæ maiestatis, quatenus damna in exterioribus inferunt, quia sic in longè minora crimina incidunt, ergo quatenus pacta ineunt cum Dæmonibus, aduersus Deum & regnum eius. Nisi quis ita impudens sit, qui iudicet maius esse peccatum, hominem occidere, aut duos equos interficere, quam Deum abnegare, communioni Sanctorum abrenunciare, & pacta cum Dæmonibus inire. Sed omnes qui in congregatione apparent, & cum reliquis conuenticula frequentant, iam sunt rei læsæ maiestatis diuinæ: Alias non interessent tam fœdæ societati.

Septimò. Secundum II. hæcæ ciuiles, diuinatores, aruspices, & similes morte mulctantur, vt patet in L. Nullus. L. Nemo. L. Multi. L. Etsi excepta. sed hi nulla damna inferunt in exterioribus. Ergo maiori supplicio afficiendi malefici per excellentiam, qui Deum suum derelinquunt & castra diaboli sequuntur: quæ leges, diuinæ legi concordant, vt ex superioribus constat. Huc facit illud edictum Athalarici Regis Gothorum, cuius meminerunt Calsiodor. lib. 9. Olaus Magnus lib. 3. cap. 19. de Gentium septentrionalium varijs conditionib. & Petrus Gregor. lib. 34. Syntag. iuris vniuersi c. 14. Maleficos, inquit, vel eos, qui ab eorum nefarijs actibus aliquid crediderint expetendum, legum seueritas insequatur: quia
impium

impium est, vos illis esse remissos, quos cœlestis pietas non patitur impunitos. Qualis enim fatuitas est creatorem vitæ relinquere, & sequi potius mortis auctorem.

Octauò: Probat dictam conclusionem Lex fin. in C. Theodosiano de malefic. & mathe. Ne quis deinceps nocturnis temporibus, aut nefarias preces, aut magicos apparatus, aut sacrificia funesta celebrare conetur. Detectum enim & conuictum competenti animaduersione mactari perenni auctoritate censemus. Quid aliud nostri malefici agunt, quam quod nocturnis temporibus ad opera diabolica proficiscuntur, ad celebrandum magicos apparatus, ad sacrificandum Dæmonibus, ad cultum eorum perficiendum?

Postremò: Efficaciter hanc conclusionem probat constitutio quædam Electoris Saxonie, in 2. parte 4. quam allegat Ioan. Georgius Godelmannus lib. 3. de magis & veneficis, cap. 11. num. 19. Constitutionis autem verba è germanico idiomate in linguam latinam ad verbum translata sic habent. Si quis oblitus Christianæ fidei, cum Dæmone fœdus inierit, operatur, aut rem habuerit: talis persona etiam si veneficio siue maleficio nemini nocumentum intulerit, igne è vita ad mortem tolletur, & punietur. Qui vero absq; dæmonis huiusmodi pacto aut fœdere, alicui veneficio siue maleficio damnum intulerit, siue id paruum siue

Magnum

magnum fuerit, magus aut maleficus, siue vir aut mulier fuerit, pœnam gladij sustinebit. Hæc certè Constitutio iuri diuino & civili congrua est, quantum ad primum eius membrum, quod ad propositum dictæ Conclusionis allegamus. Pacta cum Dæmone habere, & rem, cum spectent ad atrocissima crimina, vt supra ostensum est, maximam merentur pœnam.

Prædictæ Conclusioni videtur obstare Constitutio Criminalis Caroli V. in artic. 109. Si quis maleficio siue veneficio hominibus damnum aut nocumentum intulerit, morte ignis plectatur. Si verò nulli damnum intulerit, pœnas patiat pro delicti qualitate & quantitate, super qua re Iudex consilium requiret, prout infra scriptum est: Ex hac Constitutione sequi videtur, quod si maleficus Deum abnegauerit, idololatriam & apostasiam commiserit, conuentus diabolicos frequentauerit, cum Dæmone rem venercam exercuerit, sacramenta contempserit, eis que abusus ad horrenda scelera fuerit, si hominem, equum, aut vaccam non maleficio necauerit, non sit morte afficiendus. Quisquis ratione utitur, si quem in scientia gradum affectus est, scire debet, non solum leges, sed etiam Constitutiones ita interpretandas, vt omnis contrarietas vitetur, & absurdus intellectus locum non habeat. L. Nam absurdum. ff. de bonis libertor. L. in ambigua. ff. de legib.

L. Scire

L. Scire oportet. §. aliud. ff. de excus. tut. Alex-
 and. in consil. 83. incip. Visa facti narratione. 2.
 vol. Ludouic. Roman. in consil. 485. incip. In
 casu propositæ consultationis. Bart. in L. om-
 nes populi, in q. 6. principali, in versic. Iuxta
 præmissa quæro. ff. de iustit. & iure. Marsil.
 in consil. 16. num. 45. incip. Inclina cor meum.
 & in consil. 85. num. 8. incip. post redditum con-
 silium: & in pract. criminali. §. vltima. num. 36.
 pro quibus facit L. Scire leges. ff. de legib. Et il-
 lud Hieronymi in epist. ad Galat. ca. 1. & posi-
 tum in 1. q. 1. can. Marcion & Basilides, relatum
 à Petro Ancharano in consil. 283. incip. In auxi-
 lium veritatis, in penult. colum. Veritas non
 consistit in verbis scripturarum, sed in eorum
 sententia, non in superficie, sed in medulla, nõ
 in folijs, sed in radice rationis. Nunc respon-
 detur dictæ constitutioni. Secundum legem
 diuinam & humanam, vt in præsuppositis hu-
 ius quæstionis annotauimus, pœna est com-
 mensturanda peccatis. Quare valdè absurdum
 est, & à ratione alienum, quod qui homicidiũ
 commiserit, equum aut vaccam interfecerit,
 sit comburendus & morte afficiendus: Et is
 qui professionem Christianæ fidei in Bap-
 tismo suscepit, eamq; abnegauerit, cum Dæ-
 mone pactum inierit, idololatriam commise-
 rit, cum Demone venerem expleuerit, & simi-
 lia horrenda crimina perpetrauerit, veniat
 absoluendus à morte: hoc enim esset maioris

Rr face-

facere equos & vaccas, quàm Deum & professionem nostræ fidei, grauius constituere, equos & vaccas interficere, quàm diuinam maiestatem grauiissimè lædere, vt omnium sententia in hoc crimine contingit. Adhæc, quod vnquam crimen grauius in sacris literis idololatria & magia punitur est, aut etiam Sodomia? vt passim omnibus clarum est ex veteris testamenti libris. Velle ergo homicidam aut interfectorem vaccarum & equorum occidere, & perfidum fidei Christianæ abiuratore, idololatram, diuinæ maiestatis reum, & pessimum Sodomitam conseruare, est iniquam stateram adferre, sine ratione contra legem Dei & hominum statuere, & absurdissimum inuehere in leges & constitutiones. Nam & Imperator infrà in Constitutione sua artic. 116. peccatum contra naturam pœna ignis plectendum decernit: sed propius ad constitutionem. Nomen maleficij aut sortilegij generale nomen est, conueniens omni superstitioni, & operationi, quæ diabolicam sapit cooperationem, vt constat ex Paulo Grilando de Sortilegijs, Damhauder. in practica Criminali, cap. 6. num. 79. & Doctoribus canonum in tit. de Sortilegijs. Cùm autem multæ sint superstitionis species, non omnes eandem habent malitiam, aut parem gradum in offensa. Principales autem species sortilegiorum sunt tres. Diuinatoria, Amatoria &

Vene-

Venefica, quæ etiam species non sunt pares in gradu malitiæ. Loquitur ergo Imperator in sua Constitutione illa non secundum totam latitudinem maleficij, sed secundum quod veneno vtuntur ad nocendum hominibus & iumentis: iuxta L. 1. huius tit. Grauius est veneno quàm gladio occidere, & eam sententiam apprehendit, quam in d.L. diximus communiorem, & in praxi receptiorem, iuxta mentem Iulij Claril. lib. 5. senten. in §. Homicidium, & Didac. Couar. in Clem. Si furiosus, de homicid. quod præbens aut propinans venenum non subsecuto effectu, scilicet morte, nõ puniatur pœna ordinaria, sed extraordinaria, formato arbitrio secundum circumstantias rerum occurrentium. Et quoniam liquida res est, subsecuto effectu pœnam decernit: Quando autem effectus non subsequitur, pendet ex arbitrio prudentis Iudicis aut discreti, qui si sibi non sit sufficiens, requireret cõsiliu, prout in Constitutionib. decernitur. Et sic non loquitur Imperator de maleficis per excellentiã sed tantum prout nocent veneno hominibus & iumentis. His addere possumus, quod cum non omnia sortilegia sint eiusdem malitiæ, etiam non semper pari pœna puniuntur, sed arbitrium & consilium habet locum, vt Plato in II. de legib. Menoch. de arbit. Iud. qq. casu 388. & Petr. Greg. in 3. par. Syntag. iur. vniuersi, lib. 34. cap. tradunt: sic d. Constitutio non facit

mentionem maleficorum per excellentiam, sed tantum quātum ad effectum nocendi, mediante veneno. Atq; vt penitius hęc materia intelligatur, annoto breuius, quod latius extendit Alphons. Castrens. lib. 2. de iusta hęceticorum punitione, cap. 12. ex doctrina Galeni, in opusculo inscripto, Quod animi mores corporis temperaturam sequuntur. Tres sunt causę, quare facinorosi è medio tollantur. Prima, ne scelerati & pessimi viuentes, alijs cōtumeliam, & damnum inferant Reipū. & eius membris. Sic Pręses siue Iudex ex officio tenetur prouidere suę prouincię, vt purgetur à malefactoribus. Aliàs si ex sua negligentia & conuiuentia Respub. aut eius membra dampnantur, fit reus culpę & restitutionis damnorum. c. 1. de offic. iud. delegat. & DD. ibid. L. Congruit. ff. de offic. præsid. Hęc causa facit, quod fures, sicarij, homicidę, & alij eiusdem notę facinorosi è medio tollantur. Secūda causa, vt alij similis pęnæ timore, deterreantur à similibus criminibus perpetrandis, iuxta illud Poëticum: Oderunt peccare mali formidine pęnę. Prima causa ciuū inter se pacificum conuictum, & totius Reipū. conseruationem per hoc, vt nemo alterum lædat, concernit. Secunda prospicit bonis ciuū moribus, vt nemo atrociam crimina cōmittat. Interest enim Reipū. vt bonos ciues habeat. Multi enim natura, aut praua consuetudine
sunt

sunt proclives ad scelera, qui pœna mortis deterrentur: & alij pœnas flagitiosorum perspicientes, etiam exemplo fiunt cautiore, iuxta illud Salomonis: Pestilenti flagellato, stultus sapientior erit: & iterum: stulto pereunte sapiens astutior fit. Ex hac radice multæ sunt leges, imponentes pœnam mortis, propter crimina, quæ nulli nocent, nisi ipsi peccanti: vt de diuinis, magis, eos consulentibus, blasphemis, idololatrijs, Sodomitis, Baptismum reiterantibus, & similis farinae scelestis hominibus. Tertia causa, propter quam scelerati de medio tolluntur, est bonum ipsius hominis mali, ne de die in diem in peius prolabatur, & maiora inferni supplicia pati cogatur: omnes tres causæ vt plurimum militant in maleficis & sagis. Quare Damhaude. in pract. crim. cap. 61. num. 136. rectè definit, cum ait. Quanta mala hoc perniciosissimum genus hominum nunquam non regionum faciat, cuius hominum est notissimum. Amplius enim hi perniciosissimi homines mēdacijs, superstitionibus plenissimi sua malignitate obsunt, quàm boni quiuis, aut precibus, aut pietate profunt. Plus incommodi Reipub. Christianæ illi inferunt, quàm hi commodi conferunt, nisi Deus obstiterit. Ideoq; non sunt vsquam tolerandi, sed vbiuis locorum potius tollendi funditus, omnium creatore sic præcipiente, Exod. 22. Maleficos non patieris viuere. Hæc ille.

Tertia Conclusio. *Iustè malefici pœna ignis interficiuntur.*

PRIMÒ, quatenus Deo abrenunciant, & ad diaboli societatem declinant. Apostata enim perfidiæ pœna hæresis puniuntur. Hostiensis & Panormitanus in cap. i. de Apostat. pœna autem hæresis est meritò ignis. ex Ioan. 15. Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes, & arefcet, & colligent eum & in ignem mittent, & ardet. Ad hunc finem allegatur à Panormitano, Ioanne Andrea, & Hostiensi in cap. Ad abolendam, de hæreticis. Sunt etiam malefici præuaricatores, qui quasi spinæ euellentur vniuersi, quæ non tolluntur manibus, igneq; succensæ comburentur vsque ad nihilum. 2. Reg. 23. Secundò, quia committunt peccatum contra naturam, cui secundum legem diuinam, & iustam iudiciorum receptam consuetudinem, debetur pœna ignis. Tertio, lex ciuilis in L. Nullus aruspex, in hoc tit. pœnam ignis etiam ponit, quam nunc passim praxis criminalis obseruat. Imò tempore B. Gregorij hæc pœna pro Magis Romæ fuit in vsu. Nam lib. i. Dialogor. cap. 4. attestatur, quod eo tempore, quo primum malefici in vrbe Romana depræhensi sunt, Basilius quidam in magicis operibus primus, ex ardescente zelo Christiani populi, Romæ igne crematus sit. Et quamuis ad men-

tem

tem II. malefici viui essent comburēdi, tamen quando ad cor redeunt & conuertuntur, strāgulati prius in multis locis comburuntur, ne lenta & atrox mors desperationem inducat: & id obseruandum, nisi speciales circumstantiæ aliud suadeant, vt alibi traditum est.

Aliqua sunt ponenda obiectiones contra prædictas Conclusiones, & soluenda, quibus aliqui aduocati maleficorum vtuntur.

Prima obiectio. Malefici non sunt occidendi propter abnegationem fidei, aliās omnes Christiani forent occidendi: quia fidem abnegant, quoties præcepta Christi non seruant. 2. ad Timoth. 3. Erunt homines seipfos amantes, &c. voluptatum amatores magis quàm DEI, habētes speciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes. Et confirmatur exemplo B. Petri, qui, vt Euangelistæ attestātur, ter Dominum abiurauit & negauit, & tamen non fuit capitis damnatus. Et quotus quisq; est nostrū, qui id ipsum non facit, id est, Deum non abneget, & Dēmonio non adhereat: siquidem omnis qui facit peccatum, seruus est peccati: & qui committit peccatum, ex diabolo est, quoniā ab initio peccat. Hoc argumentum magni facit & exaggerat sapius VVierus.

Respondetur ad hanc obiectionem, quod maxima est differentia inter Christianos mortaliter peccātes alijs peccatis, & inter maleficos

R r 4 Deum

Matth. 26.

Marc. 14.

Lut. 22.

Ioan. 15.

Ioan. 8.

1. Ioan. 3.

Deum abnegantes. Sicut enim non omnis mortaliter peccans est hæreticus, vt docet Franciscus Squillacensis, de fide Cathol. cap. 22: Ita non omnis peccans abnegat Christum eo modo, quo malefici. Ad cuius rei declarationem notandum est ex S. Thoma 2.2. q. 12. art. 1. & alijs Theologis alibi, quod apostasia importat retrocessionem quandam à Deo, quæ quidem diuersimodè fit, secundum diuersos modos, quibus homo Deo coniungitur. Homo autem Deo coniungitur tum per fidem, tum per debitam & subiectam voluntatem ad obediendum præceptis eius: tum per aliqua specialia ad supererogationem pertinentia, sicut per religionem, clericatum, aut sacrum ordinem. Nunc ad argumentum. Impropiè est apostasia, quando aliquis retrocedit à Deo per inobedientiam & transgressionem mandatorum Dei, & non subdit suam voluntatem diuinis præceptis, vt contingit in omni peccato mortali. At propria & pessima est apostasia, omnino à Deo recedere, per expressam abnegationem Christiani nominis, & renunciationem professionis in Baptismo susceptæ, quod est statum Christianæ religionis derelinquere, & seruitutem Dæmonis assumere: quod nullus hominum facit præter maleficos: & hæc potest dici apostasia perfidiæ. Dicitur ergo largo modo infidelis & fidem negare, qui non ambulat secundum legem mandatorum Dei, quatenus non

ope-

operatur conformiter ad præscriptum fidei. Si-
 mile exemplum habere possumus in odio Dei.
 Omnis enim mortaliter peccans, aliquo modo
 Deum odio prosequitur. Nam scriptum est:
 qui malè agit, odit lucem: non tamen omnis
 peccator peccat peccato odij Dei specialiter
 sumpti, contra charitatem Dei, vt apud Theo-
 logos in confesso est. Ad quod penitius intelli-
 gendum, obseruandum est cum Scoto in 2. d.
 37. & Gabriele ibidem d. 35. q. vnica, art. 4. dub.
 1. quod auersio à fine vltimo, scilicet Deo, du-
 plici modo intelligi potest: Formaliter, & Vir-
 tualiter. Formaliter, quando in auertendo
 habet vltimum finem pro obiecto positiuè vel
 priuatiuè. Positiuè, vt scilicet voluntas nolit
 illum finem actu positiuo: & hoc est proprie
 odio prosequi Deum, & formaliter proprio
 peccato se auertere à Deo, nec aliud hoc pecca-
 tum habet obiectum à Deo. Virtualiter auer-
 titur à Deo, quando auertitur ab aliquo ne-
 cessario ad consequendum vltimum finem:
 Sicut infirmus dicitur se auertere à sanitate,
 quando auertit se à poculo amaro, sine quo
 non potest haberi sanitas. Auersio formalis
 constituît distinctam peccati rationem, nec
 formaliter includitur in quolibet peccato
 mortali, sed efficit speciale peccatum, scilicet
 odium Dei. Virtualis, autem auersio commu-
 nis est omni peccato mortali. Quia in omni
 mortali voluntas inordinatè se habet, respectu

*Duobus
 modis quis
 se potest à
 Deo auer-
 tere.*

alicuius necessarij ad vltimum finem, ratione diuini præcepti. Si vis ad vitam ingredi, serua mandata Dei. Conformi ratione in nostra materia dicere possumus, non omnis peccans formaliter Deum abnegat, vel explicitè, vt aliqui dicunt, quemadmodum malefici & *sage*, qui expressè Deo, professioni in Baptismo suscepto, & communioni Sanctorum abrenunciant, & declinant ad inimicum, ei que suam operam addicunt. Quod nec etiam hæreticus facit, qui quamuis proprio sensu ductus aliquem fidei articulum ex errore neget, quem putat nõ esse articulum fidei, nec ex pertinacia vult suum iudicium Ecclesiæ submittere, tamen non abnegat, nec quidem abnegare Deum cogitat modo prædicto. Quod obijcitur negatio S. Petri: nihil facit ad propositum. Quæ enim est similitudo illius negationis, & abrenunciationis maleficorum & *sagarum*? Petrus metu mortis Christum quidem ore negauit, non tamè corde recessit, nec in partes Iudeorum declinauit, nec consilium aut pactum iniit contra Dominum suum. At malefici à Dæmone tentati in tam crudele facinus perfidiæ consentiunt, vt abiurent suam professionem, Dæmonem sequatur, venerentur, ac cum eo conspirèt contra regnum Dei. S. Petrus statim ad cor redijt, peccatum defleuit, & reuersus est ad Dominum: Sed *sage* & malefici etsi à Dæmone se deceptos recognof-

noscant, perditum tamen statum sequuntur,
 & indies in peius relabuntur, nec resipiscunt.
 Fatendum enim est id, quod omnibus notif-
 simum, humanum esse cadere, quod & Petro
 accidit, sed diabolicum esse perseuerare: quod
 ferè omnibus maleficis conuenit. Sanè miseri-
 corditer subueniendū esset tam miserè à cal-
 lidissimo hoste deceptis, & mitiùs cum eis a-
 gendum, si excusso iugo seruitutis, ad Deū per
 pœnitentiam, & veram peccatorum cōfessio-
 nem redirent, & non in tā miserabili statu per-
 sisterent cum periculo animæ & corporis. At
 ex maximo numero paucissimi excutiunt du-
 ram illam seruitutem, ante finem vitæ, si non
 ad manus iustitiæ deueniant. Tunc cū iam
 quasi de vita desperant, ob peccata commissa,
 metu mortis & instructione sana concutiuntur,
 miserum statum recognoscunt, in quo si disce-
 derent impœnitētes, (quod communiter fieri
 solet, quādo morte naturali præueniuntur) si-
 ne dubio igne perpetuo cremarētur, quē pœ-
 nitentes Deoq; recōciliati, téporali & quidem
 breuissima ignis pœna redimūt, si iustitia pub-
 lica puniātur. Ex qua caussa profectò cru-
 deles nō solū in Remp. sed etiam in corpus & ani-
 mam maleficorum hominū sunt illi, qui ipso-
 rum non conuersos per pœnitentiā oportuna, & li-
 berā & firmā, liberare contendunt, aut consul-
 tatione fugæ, aut patrocínio, aut potenti de-
 fensione, vt sic in statu diabolico moriantur:

Quasi

Quasi misericordia sit parcere corpori, ob aliquem humanum respectum, contra ordinem charitatis, qui requirit ut magis anima proximi diligatur, quam etiam corpus proprium. S. August. lib. 1. de doctrina Christiana cap. 27. & S. Thomas 2. 2. q. 26. arti. 5. & deinde in æternum anima & corpus ardeant, quod Dæmon maximè in hoc opere desiderat, ut habeat eos socios in pœna, quos imitatores & participes sceleris fouit in hac vita. Considerandum illud: Momentaneum est quod delectat, sed æternum quod cruciat: quod nos ad nostrum propositum transponere possumus. Momentanea in hac vita pœna pro magnis sceleribus est, quæ cruciat: sed æternum gaudium in cœlesti patria, quod delectat. Perpendendum etiam aliud August. ad Vincetium Donatistam, insertum 23. q. 4. can. Nimirum. Non omnis, qui parcat, amicus est, nec omnis qui verberat, inimicus. Meliora sunt vulnera amici, quam blanda oscula inimici. Melius est cum seueritate diligere, quam cum lenitate decipere. Atque hinc paucis recolendum est & respondendum, quod quidam aduocati horum clientulorum obijciunt contra quosdam Magistratus, magos & maleficos pro officio suo & potestate tradita persequentes, quod audito nomine malefici, aut sagæ, clament: Ad ignem; non secus atq; olim Tyranni contra Christianos & Martyres clamitabant: Ad Leones. Ta-

lem

lem clamorem necdum audiui: si tamen iudices aliqui non ex temeritate, aut sanguinolentia, sed Zelo iustitiæ & amore diuinæ maiestatis pronuncient dicta verba de maleficis & sagis, non video quam Tyrannidem ostendant. Nisi velimus damnare Hieronymum in regula Monachorum, part. 3. tract. 9. cap. 7. dicentem. Non est crudelitas pro Deo crimina punire, sed pietas: aut multò magis clamantem & verba repetentem Dominum apud Ieremiam redarguere. Gladius ad Chaldæos, gladius ad *Ierem. 50.* diuinos, gladius ad fortes illius, &c. Si gladius ad Chaldæos & diuinos, nunquid ignis ad magos, & maleficos ob excellentiam, quorum crimina grauissima diuinam maiestatem lædunt, & Dei Optimi Maximi indignationem prouocant, vt iustè nobis irascatur. Crescente enim malitia crescit & pœna, quæ commensuratur culpæ. Si ergo Chaldæi & diuini, secundum Dei sententiam, gladio puniuntur, sicut etiam tales capitaliter leges ciuiles in hoc tit. C. statuerunt puniendos: nescio quid iniustitiæ committatur, si malefici & magi sic dicti, ob criminum magnitudinem, pœna ignis afficiantur.

Secunda Obiectio. Malefici & sagæ non sunt etiam puniendi ob pactum inicum cum Dæmone, cum hoc pactum imaginarium sit, & nemo dicat huiusmodi esse, nisi delusæ mulieres, cum etiam impossibile sit tale pactum.
Hoc

Hoc argumentum latius deduximus & confutauimus in 1. parte superioris tractatus de confess. malef. prælud. 6. à pag. 23. & 35. quare lectorem eò remittimus.

Tertia Obiectio. Non sunt etiam malefici comburendi, ob peccatum venereum contra naturam cum Dæmone commissum. Quia hoc etiam imaginarium, & impossibile est. Hoc argumentum etiam ad longum formauimus, & dissoluimus in d. tract. part. 1. conclus. 5. à pag. 91. Ideo lector illum locum videat.

Quarta Obiectio. Non etiam sunt igne absumendi, propter incantationes frugum, inductionem grandinum & tempestatum: quia huiusmodi etiam efficere non possunt, cum excedat eorum potentiam. Et si pro responsione huius argumenti multa dicta sint in L. 4. q. 4. tamen hic breuius respondendum est. Ad memoriam reducendum est, quod alibi tractatum est in superioribus, Dæmonem, Deo permittente, concurrere ad huiusmodi maleficia cum maleficis & sagis, & nisi ipsi concurrerent, Dæmonemque in auxilium ex pacto vocarent, effectus non sequeretur. Quare rectè Glossa interlinearis in Exod. 22. in illa verba: Maleficos non patieris viuere, interpretatur: Cooperatores & adiutores Diaboli. Et licet homo physicè & naturaliter tales effectus proximè attingere nequeat, cum eius potestatem excedant: concurrat tamen

tan

tanquam causa partialis moralis, voluntate & consensu, accedente etiam aliqua non raro actione exteriori physica, & conatu praeiudic. Quae omnia sufficiunt, ut culpa imputetur, & poena infligatur. quia quando voluntas & consensus praebent efficacem causam effectui malo consecuto, facientem & consentientem per poena constringit, secundum Sacram Scripturam, & utrumque ius. Rom. 1.86. d. can. facientis. 2. q. 1. can. Notum. cap. 1. de offic. & potest. iudic. delegati. Agentes & consentientes pari poena Scripturae testimonio puniuntur. & L. Si quenuquam. C. de. Episcop. & cler. & L. Quisquis. C. ad Legem Iul. Maiest. Quod maxime verum est, quando auxilium dans & cooperans, se ad maleficium committendum coadunauerit, ut multis allegationibus comprobatur Marsil. in practica §. Constante. num. 46. & in cons. 34. num. 7. & consil. 67. num. 44. & alibi. Maleficus autem semper coadunatur Dæmoni in talibus operationibus, in ordine ad effectum. Confirmo latius communi Canonistarum & Legistarum doctrina, quod quando auxilium dans est causa proxima maleficii, eadem poena, qua principalis, punitur: & hanc esse communem, attestantur ex alijs Didac. Couarr. in Clement. Si furiosus, de homicid. Julius Clarus lib. 5. §. fin. pract. Criminalis, q. 90. & Damhauder. in pract. Criminali cap. 133. Quod maxime obtinet secundum Iulium
 Cla.

Clarum & Marsilium in cons. 25. num 8. quando delictum committitur prauio tractatu, vel deliberatione, & accedente consensu eius, qui cooperatur: quæ nostris magis conueniunt. Nam semper quando volunt concurrere ad inferendum aliquod maleficium, & calamitatem, prouo consilio, tractatu, & deliberatione in nocturno conuentu, aut secretè communicant, & medijs à Diabolo præpositis se accingunt. Sic iam proximè in quatuor temporibus Pentecostes, nocte diuidente dies Iouis & Veneris, hoc Anno Domini 1591. tractatum habuerunt de perditione fructuum & frumentorum, cuius effectum Deus orandus est, ut auertat. Ex quorum congregatione, Deo omnia suauiter disponente, & Iudicum corda mouente, quamuis nec duo menses à tempore tam sceleratæ congregationis transierint, iam aliqui & aliquæ interceptæ sunt, & flammis absumptæ, quæ tractatum aperuerunt, imò etiam admonuerunt, ut diuinam precibus interpellarent homines maiestatem, ut eorum conatus impediret, & potestatem dirigeret ad prosecutionem iustitiæ. His addo, quod non solum consensu & prauio tractatu maleficus concurrat ad maleficia incantationis & perditionis frumentorum, per aeris perturbationem, sed procedit ad actum proximiorum, quem potest exercere, & putat efficacem ad executionem maleficij. Quando effectus ex
deli-

definitione tractatus, aut proposito malæ voluntatis expediendus est, signum & symbolum externum ex pacto admouet, quo excitus Dæmon profilit, & concurrit ad productionem effectus suæ potentiaæ congruentis. Sic quando excitanda pluuia, Saga scopas erigit, aut aquam in nomine Dæmonis post tergum in aërem projicit: vel si velit grandines fieri, fortè ex præscripto Dæmonis, silicem percutit aliquo instrumento ligneo aut ferreo, quem admodum quidam fecit superiori Anno 1591. circa festum S. Iacobi, non procul hinc, quando grandinis lapidatione in certis quibusdam locis, & non alijs, ad vnum miliare circa, & prope ciuitatem hanc, maximum damnum vineis inuectum est, & auena in agris grandinibus triturata in multis locis. Talibus signis principalis operans prouocatur, quando maleficus, quem potest proximum conatum ad effectum exercere, adhibet. Si ergo qui dat signum furanti ad furti perpetrationem, furti fit reus. ff. ad L. Iul. peculatus. L. Sacrilegij. §. Si quis ex metallis, & qui dolosè ac malignè dando signum, & occasionem ad homicidium concurrat, vt homicida punitur. L. Item si obstetrix, ibi: Quomodo non punitur incantationis signum datus diabolo, ad nocendum hominibus,

Sf

bus,

bus, & rebus ad eorum conseruationem necessarijs?

Quinta obiectio. *Nunc quidam crasforum ingeniorum, vt intelligo, sic argumentantur. Deus permittit maleficia fieri, & maleficos viuere, ergo non sunt puniendi, & à vita tollendi.*

TEMPORÉ. S. August. quidam hoc argumento contendere volebant diuinationes non esse malas, nec Deo displicere, vt est videre apud S. August. in lib. de diuinatione, cap. i. Respondetur breuiter ad argumentum, si quid probaret: concluderet homicidia, adulteria, blasphemias, crimina læsæ maiestatis tam diuinæ, quam humanæ, & omnia scelera non esse punienda. Quia Deus ea fieri permittit, & non semper punit in hac vita, vt videmus. Non ergo sequitur, Deus ea fieri permittit, & non punit: ergo scelerati homines non sunt à vita tollendi. Sed bene hinc inferimus ea esse mala, quia Deus prohibuit fieri, magistratuiq; mandauit, vt scelera puniant, & ipse etiam quædam flagitia seuerissimè puniuit, vt passim patet in veteri testamento, & sic Iudicibus etiam imperauit, vt maleficos non sinant viuere. Magistratus enim non sine causa gladium portat, est enim Dei minister, vindex in iram ei, qui malum agit, vt Paulus ait. & S. Petrus in epist. inquit. Subiecti estote omni humanæ

Exod. 22.

Rom. 13,

1. Petr. 2.

manę creature, propter Deum, siue Regi, quasi
 precellenti: siue Ducibus, tanquam ab eo mis-
 sis ad vindictam malefactorum, laudem verò
 bonorum. Sic igitur licet Deus scelera per se
 nunc non puniat, dedit tamen magistratui pu-
 niendi non solū potestatem, sed etiam manda-
 tum, vt puniant. Quę causa est, vt magistratui
 imputetur ad culpā, si gladio non vtantur pro
 officio iniuncto, & sinant sceleratos cum scan-
 dalo multorum & reipub. detrimento viuere.
 Ad hoc propositum faciūt ea, quę Orig. hom.
 20. super lib. Numer. adducit, occasione illo-
 rum verborum Num. 25. vbi cū populus Is-
 rael fornicatus esset cū filiabus Moab, Domi-
 nus iratus ad Moysen dixit. Tolle cūctos prin-
 cipes populi, & suspende eos contra solem in
 patibulis, vt auferatur furor meus ab Israël.
 Orig. hęc ait. Populus peccat, & principes o-
 stentantur contra solem. Idem ad examinan-
 dum producuntur, vt arguantur à luce. Vi-
 des quę sit conditio principum populi, non
 solum pro suis proprijs arguantur delictis,
 sed & pro populi peccatis coguntur reddere
 rationem, ne ipsorum sit culpa, quod populus
 deliquit, ne fortè non docuerint, ne fortè non
 monuerint, neq; solliciti fuerint arguere eos,
 qui initium culpę dederint, vti ne contagio
 dispergeretur in plures. Hęc enim omnia fa-
 re principibus imminēt & Doctorib. Si enim
 illis hęc nō agentibus, nec sollicitudinem ge-
 renti-

rentibus circa plebē, peccauerit populus, ipsi ostentantur, & ipsi ad iudicium producantur. Arguit enim eos Moyses, id est, lex Dei, velut negligentes & desides, & in ipsos conuertetur iracundia DEI, & cessabit à populo. Hæc Origenes.

Dubium hic resoluendum est, quod aliquando in hac materia occurrit, ob frequentiam sceleris.

Quid dicendum sit de pueris, qui incidunt in crimen maleficorum?

IN his locis pueri vtriusq; sexus, hisce annis reperti sunt, hoc detestabili crimine infecti. Certum est ex communi Doctorum sententia, quod impubes etsi sit doli capax, non punitur capitali pœna, aut membri mutilatione, nisi sit proximus pubertati: de qua materia tractant Iulius Clarus lib. 5. §. fin. practic. Criminal. q. 60. Marsil. in practi §. Quoniam. num. 96. & alij alibi. Impuberes autem censentur secundum DD. in c. 1. & 2. de delictis puerorum: fœminæ vsq; ad 12. annum, masculi vsque ad 14. annum, quantum ad peccatum carnis. Sic etiam minor ætate excusatur à pœna ordinaria Sodomie. Socinus Iunior lib. 3. conf. 7. Menoch.

Menochius lib. 2. de arbitr. Iudic. qq. cas. 329. Semper autem illa regula iuris habenda est ante oculos, quod fere in omnibus pœnalibus iudicijs ætati & imprudentiæ succurrendum est, L. fere. ff. de regul. iuris. Si autem infans minime sit doli capax, in totum excusatur à pœna. L. infans. ff. ad L. Corneliam de Sicarijs. Clem. 1. de homicid. Si autem quis sit doli capax, & proximus pubertati, tenetur non ordinaria, sed mitiori pœna. L. Auxilium. §. In delictis. ff. de minoribus. Quando autem puer sit doli capax, iudicis arbitrium requiritur. Quia quidam citius, quidam tardius fiunt doli capaces, & ita nonnunquam etiam contingit, quod malitia ætatem suppleat. Ioan. Andr. Hostiens. Panorm. Ioan. ab Anania in cap. 1. de delict. puerorum, & alij alibi ex Dialogis S. Gregorij referunt, Diabolum è manibus Patris eripuisse pueram quendam quinque annorum, iurantem & blasphemantem Deum; quod Deus non permisisset, si ille infans non fuisset doli capax. Ex circumstantijs ergo iudicandum est, an puer sit doli capax, & quando malitia ætatem suppleat. Huc facit id, quod narrat Aelianus lib. 5. variæ histor. cap. 16. de puero ob sacrilegium damnato, his verbis. Puer cum auream Laminam, quæ ex Dianæ corona deciderat, sustulisset, in iudicium adductus est. Iudices igitur crepundia, talos & auream laminam proposuerunt puero: qui cum iterum ad au-

rum inclinaret, plexus est tanquam sacrilegus, nec ætati veniam dederunt, sed flagitium & scelus vindicauerunt. Quantum ad casum præsentem, in materia magiæ & maleficorum, si puer 8. 9. 10. 11. annorum aut plurius deprehendatur, diligenter incumbendum in primis, ut ad meliorem frugem & viam salutis reducatur: quia in tam parua ætate, astutia Diaboli & malorum hominum, etiam nonnunquam priorum parentum malitia, pueri in hoc peccatum seducuntur, seducti ob ignorantiam teneræ ætatis nesciunt quid remedium adhiberi possit, imo etiam ex instructione Diabolica tenent in secreto, & nemini mortalium extra consortium more omnium maleficorum reuelant. Contingit tamen quandoque, ut puto ex singulari diuina dispositione, quod ex simplicitate vel alia causa, pueri, qui secretum tenere non possunt, prodant congregationes & tractatus maleficorum nocturnos, ut experientia compertum est in nostris partibus. Deinde, etsi pueri ante decimum quartum annum sint doli capaces, & culpam incurrant in multis delictis, præsertim quando sunt proximi pubertati, id est, ingressi decimum quartum annum, & consequenter possint puniri etiam in corpore: non puto tamen esse hoc etiã ex Iudicis arbitrio faciendum acerbius in hoc crimine, sed forte virgis castigandũ, iuxta illud Dyni relatũ ab Alberico in L. 1. §. Impubes, in

verbo

verbo. Ferula. ff. ad Syllan. Castiga iuuenem fe-
 rula, furca senem, peccantem iuuenem cor-
 rige, pende senem. Huc facit quod commu-
 niter, minores 14. annis non debent torqueri,
 nisi ferula, aut virgis terreri, non tam ad con-
 demnandum, quam ad inquirendum. Post
 decimum quartum annum completum iu-
 dicis arbitrium potest habere locum, an in
 tam graui crimine in minorem ætatem sit
 mortis supplicium statuendam, ex circum-
 stantijs occurrentibus in casu, vt, si talis diu
 fuerit in tali crimine, an perpetraverit plu-
 rima alia crimina, quæ solent hoc crimen co-
 mitari: vt sunt Sodomia, rerum sacrarum abu-
 sus, & similia, an magno dolo & astutia præ-
 ditus, an spes constantis conuersionis & emen-
 dationis: his & similibus considerandum, ne si
 fortè corpori parcat, & ætati, anima cum cor-
 pore intereat. Pro hoc dicto facit L. Exci-
 piuntur. ff. ad Syllan. vbi puer non multum à
 puberis ætate distans, qui ad pedes Domini
 cubuerat, cum occideretur, nec postea eadem
 eius prodiderat, capitalem patitur sententiam.
 Vbi Bald. inquit, ex pluribus concurrentibus,
 augetur delictum, & ex multis delictis resultat
 plena probatio, etiam ad condemnationē capi-
 talem, contra impuberē. Et putat ibidem Bar-
 tolus eandem esse rationem, vbi cūq; dolus im-
 puberis euidentissimè arguitur: Quod eius
 dictum nimis esse seuerū existimo cū Angelo,

in L. Impuberem. ff. de furtis. Et exempla allata ex B. Gregorio & Aeliano ostendunt, in enormibus non parci ætati, quando malitia ætatem supplet. Comprobat idem Constitutio criminalis Caroli V. in art. 164. vbi declarat, quid cum furibus minoris ætatis faciendum sit, & statuit, quod si nec tales fuerint 14. annorum, non afficiantur morte: Si autem prope modum 14. annum compleuerint, & furtum graue sit ex circumstantijs, ita vt malitia videatur supplere ætatem: Iudicum officium erit consilium inquirere, quomodo tales fures sint puniendi vel in bonis, vel in corpore, vel mortis supplicio. Vbi patet, quod consideratis circumstantijs Iudex potest moderare pœnam, etiam vsq; ad vltimum supplicium inclusiue. Hinc argumentum formo. Sic hoc locum habet in minoribus criminibus, iuxta iura prædicta, quando magis obtinebit in atrocissimis & enormibus, in quorum genere summum sibi vendicat locum crimen maleficorum & sagarum, ob magnitudinem scelerum. Et si puer nec dum pubes iuxta d. L. Exciipiuntur, in capitalem pœnam condemnatur, quod dolo præsumpto cædem sui Domini non reuelauerat: quid patietur puer castra Diaboli sequens, tractatus & nefanda scelera contra Rempub. & propriam Patriam cognoscens, nec ea reuelans? Quamuis enim Iudex in leuioribus & minoribus criminibus pronior ad absoluendum liberan-

randumq; esse debeat, in grauioribus atrocioribusq; tamen contrarium sentiendum, maxime quando tendunt in diuinę humanęq; maiestatis offensam, & communis boni detrimentum, iuxta ea quę Marsilius in pract. §. Occurrunt, numero vlt. in fine libri, Damhaud. in practica cap. 150. num. 6. & alij alibi annotant: quod multis iuribus probari possit. Quia maior est fauor diuinę humanęq; maiestatis & Reipub. quam priuatarum personarum. In hoc crimine quando quis reus inuenitur, non facile est banniendus, aut relegendus extra fines Prouincię, aut Dominij: quia cum crimen etiam dependeat à cooperatione Dæmonis, facile nocte redeunt ad suos, vt conuentui adsint, quando agitur contra salutem Patrię, vt iudices nostri non raro percipiunt ex confessione reorum de alijs, qui extra prouinciam fugerunt, moti conscientia patrati sceleris, & timore pœnę, & in exemplo allato in prima parte tractatus patet de Anna Rouer, quę Colonię habitauit, & tamen nocte ad conuentum redijt in Hegenroderheidt. Aliud etiam ad hoc dicendum mouet, etsi, quando banniuntur aut relegantur, putentur conuersi ad mentem, tamen in tanto timore est quasi coacta conuersio: Et ita quando sunt in banno & exilio, in pusillanimitate & desolatione ambulant, & Dæmon diligens in officio magnis & terribilibus tentationibus eos aggreditur, vt quasi

desperent. Qua ratione superiori anno quædam saga in proximo loco, fuit bañita ex causa mouenti: cum paululum ab fuisset, voluntariè se iterum obtulit magistratui, & maluit pati pœnam mortis (quam etiam æquo animo pertulit) quam diutiùs intolerabili vexationi immanissimi inimici subesse extra prouinciã & patriam. Vt tamen hoc addam, non laudem vnquam consulere iudici in conscientia, vt in hoc enormissimo crimine arbitrium extenderet ad vltimum supplicium, ante decimum sextum annum completum, nisi maximæ circumstantiæ accederent, quamuis de rigore legis aliud fieri posset: Ante talem ætatem minor esset custodiendus in tolerabili custodia, & instruendus: quo tempore elapso, si non sit ex circumstantijs adiunctis spes firmæ constantisq; conuersionis, adhuc est locus iustitiæ, in quam sententiam, in genere loquendo, consului superiori tempore.

QVÆSTIO II.

An corpus malefici mortui in carcere sit sepultura tradendum, vel comburendum, aut aliqua pœna afficiendum?

Vidi quandoq; dubitatum, & etiam memini in quodam casu erratum in hac re. Qua de causa breuiter quid sentiendum, hoc in loco resolvere statui.

Ante